

Handläggare
Malin Fornander
Telefon: 08-508 25 288
Marie Haesert
Telefon: 08-508 25 086

Till
Socialnämnden
2022-08-30

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) – Förebygga våld i ungas relationer - delrapportering

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som delrapportering av hur det idéburna offentliga partnerskapet fortlöper.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Bitr. förvaltningschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen ingick i december 2021 ett idéburet offentligt partnerskap med Stiftelsen 1000 möjligheter, i syfte att förebygga våld i ungas nära relationer. Förvaltningen representeras av Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen samt avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Perioden för partnerskapet är 15 december 2021 till och med 14 december 2022. Partnerskapet kan förlängas med ett år i taget, dock längst till den 14 december 2024. Inom ramen för denna tidsperiod sker en automatisk förlängning av överenskommelsen med ett år i taget, om inte denna sägs upp av endera part senast den 14 september respektive år.

Huvudsyftet med partnerskapet är att stärka det förebyggande arbetet mot våld i ungas nära relationer. Målgruppen är 13-23 år. Syftet ska uppnås genom att parterna gemensamt verkar för att ungdomar får en förhöjd kunskap om hur våld i en partnerrelation kan ta sig uttryck och vad det kan få för konsekvenser, samt att flera unga som utövar våld identifieras och i förlängningen tar emot stöd som syftar till att upphöra med våldsutövandet.

Partnerskapet har pågått i ett halvt år, vilket gör att det är för tidigt att utvärdera vilka effekter partnerskapet hittills haft på det förebyggande arbetet av våld i ungas nära relationer. Däremot har den ökade samverkan skapat möjligheter för en ökad samsyn och ett gemensamt fokus på den utmaning som våld i ungas nära relationer är. Partnerskapet har gett förutsättningar för samverkan både på strategisk och operativ nivå. Under det halvår som partnerskapet pågått har många beröringspunkter och viktiga kontaktytor identifierats, där parterna kan berika varandra och skapa synergieffekter.

Bakgrund

Våld i ungas parrelationer uppmärksammas mer och mer som ett samhällsproblem, i Sverige och internationellt. Förekomsten av våld mellan unga som har eller haft någon typ av intim relation observeras i allt högre utsträckning. Få studier har belyst ungas våldsutsatthet i parrelationer i Sverige, men utifrån den forskning som finns verkar ungdomar och särskilt unga vuxna vara mer utsatta jämfört med äldre vuxna.

Våld i ungas parrelationer liknar på många sätt våld bland vuxna, men är samtidigt ett fenomen med särskilda omständigheter kopplade till ungdomstiden, som är en tid av identitetsskapande, intensiv social inläring, och ökad autonomi i förhållande till föräldrar. Det är också under ungdomstiden som starka känslomässiga band i parrelationer börjar etableras och som sexualiteten får en ökad betydelse för individen. Ungas begränsade erfarenheter av tidigare relationer kan också påverka hur de identifierar vad som är ett våldsamt beteende och vad som är ”normalt” i en relation. Det är högst angeläget att ta sig an problematiken med våld i ungas relationer, för att bryta normaliseringsprocessen tidigt.

Att nå de personer som utövar våld i en partnerrelation är komplicerat. Om inte brottet anmäls finns det inget naturligt incitament för socialtjänsten att gripa in till stöd varken för den som utsätts eller våldsutövaren. Att vända sig till en kommunal verksamhet, vare sig det är myndighetsutövande socialtjänst eller öppna verksamheter som till exempel ungdomsmottagningen, kan verka skrämmande även om det finns behov av stöd. Idéburna organisationer kan erbjuda andra möjligheter, som till exempel anonymt stöd genom chatt, som ger förutsättningar att motivera den unge till att ta emot mer stöd för att åstadkomma en förändring.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansform som innebär en överenskommelse mellan en eller flera idéburna

organisationer och den offentliga sektorn, för att gemensamt ta sig an en samhällsutmaning. Socialförvaltningen ingick i december förra året partnerskap med Stiftelsen 1000 möjligheter för att fokusera på våld i ungas nära relationer. Genom att sätta ljuset på unga våldsutövare och öka kunskapen om fenomenet hos unga, kan grunden läggas för ett framgångsrikt arbete mot våld i ungas nära relationer. Socialnämnden ersätter stiftelsen med 700 000 kronor per år som partnerskapet pågår.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Stiftelsen 1000 möjligheter och Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen har inkommit med en gemensam rapportering av de första fem månaderna för partnerskapet. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 24 augusti 2022. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 25 augusti 2022.

Ärendet

I detta tjänsteutlåtande redogörs för vad som hittills genomförts inom ramen för IOP:t och vilka effekter som kan synas efter en förhållandevis kort tid av partnerskapet.

Uppföljning av partnerskapet sker utöver denna delrapportering enligt följande:

- Samverkansgruppen¹ ska lämna en verksamhetsrapport till styrgruppen² två gånger per år, samt en årlig sammanställning.
- Stiftelsen ska en gång per år lämna en ekonomisk redovisning för hur de använt de medel de erhållit inom ramen för partnerskapet.

Syfte och mål med partnerskapet

Syftet med partnerskapet är att parterna gemensamt ska verka för att fler ungdomar nås av kunskap och information om hur våld i en partnerrelation kan ta sig uttryck och vad det kan få för konsekvenser, samt att fler unga som utövar våld identifieras och i förlängningen tar emot stöd som syftar till att upphöra med våldsutövandet. Vidare är syftet att stärka samverkan mellan

¹ Samverkansgruppen har beslutsmandat för de operativa frågorna inom partnerskapet utifrån den inriktning och de mål styrgruppen har valt och utgörs av representanter för partnerskapet.

² Styrgruppen beslutar om strategiska frågor för partnerskapet, såsom förändringar i partnerskapets inriktning, mål, omfattning och andra frågor av väsentlig betydelse. Styrgruppen utgörs av de ansvariga företrädarna för partnerskapet,

stiftelsen, socialförvaltningen och andra relevanta verksamheter för målgruppen.

Övergripande mål med partnerskapet är att:

- Förebygga våld i ungas relationer.
- Öka kunskap bland unga om våld i ungas relationer.
- Nå fler unga våldsutövare i syfte att få dem att sluta använda våld.
- Främja målgruppens psykiska, fysisk och sexuella hälsa.

Målgrupp

Målgruppen är unga 13 till 23 år, bosatta i Stockholms stad som i ett förebyggande syfte ska få ökad kunskap om våld i nära relation bland unga. Vidare är målgruppen unga som utsätter eller har utsatt andra för våld i en partnerrelation. Majoriteten av våldsutövarna förväntas vara 15 år och uppåt, eftersom det är stiftelsens primära målgrupp.

Åtaganden

Stiftelsen ska utveckla samarbetet med socialnämndens verksamheter för att nå fler unga våldsutövare. Stiftelsen ska motivera unga våldsutövare som tar kontakt med stiftelsens anonyma chattfunktion att söka ytterligare stöd, antingen genom stödkontakt i den egna samtalsmottagningen eller på stadens Relationsvårdscentrum (RVC), lokal socialtjänst eller ungdomsmottagningar. De ska vidare identifiera lämpliga kanaler och arenor för att sprida information om våld i ungas relationer till unga i Stockholms stad.

Socialförvaltningen ska genom Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen utveckla samarbetet med Stiftelsen för att nå fler unga våldsutövare, uppmärksamma målgruppen på att det finns stöd att få för att upphöra med ett eventuellt våldsutövande samt fortsätta samarbetet med Stiftelsen rörande våldsutsatta som är i behov av mer omfattande stöd än vad som ingår i Stödcentrums uppdrag.

Socialförvaltningen ska genom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor informera partnerskapet om stadsdelsförvaltningarnas ansvar och uppgifter kopplat till målgruppen. De ska också uppmärksamma utmaningar för målgruppen som de olika parterna möter. Vidare ska avdelningen utgöra en informationskanal kring målgruppen mellan partnerskapets organisationer, stadsdelsförvaltningarna och andra fackförvaltningar.

Delrapportering augusti 2022

Efter sex månader går det inte att utläsa några effekter på målgruppsnivå av det som hittills gjorts inom ramen för partnerskapet. Däremot har den ökade samverkan skapat möjligheter för en ökad samsyn och ett gemensamt fokus på den utmaning som våld i ungas nära relationer är. Nedan ges en kort redogörelse av respektive verksamhets uppdrag, vilka insatser som genomförts, samt hur besöksstatistiken sett ut under det halvår som IOP:t pågått.

Stiftelsen 100 möjligheter har sedan år 2010 mött unga utsatta för våld, både online och på en fysisk mottagning. På den fysiska mottagningen möter de unga en psykolog med kompetens och erfarenhet av att möta unga utsatta för våld i sin relation, sexuellt våld samt prostitution och människohandel. Ungarelationer.se är en digital stöd- och kunskapsplattform som syftar till att motverka våld i ungas partnerrelationer. Målgruppen är unga 15-20 år, och i chatten ger utbildade volontärer stöd till unga oavsett om de är utsatta, våldsutövare eller har någon i sin närhet som utsätts eller utsätter andra.

Under januari till maj har totalt 612 chattsamtal genomförts på ungarelationer.se. Av dessa var 228 boende i Stockholms stad, varav 151 identifierade sig som tjejer och 35 som killar. Övriga uppgav inte sådan information. Av de 228 som vände sig till chatten handlade 152 samtal om våldsutsatthet och 13 om våldsutövande. Resterande var kompisar eller annat. Snittåldern på besökarna, både killar och tjejer, var drygt 17 år.

Samtalsmottagningen har haft 21 besökare hittills i år, av dessa är 16 personer boende i Stockholms stad. Tolv av dem är tjejer som sökt stöd för våldsutsatthet och fyra är killar som sökt stöd för att förändra sitt beteende som våldsutövare. Samtliga dessa samtalsserier pågår.

Stödcentrums huvudsakliga uppdrag är att tidigt uppmärksamma barn och ungdomar som är misstänkta för brott och ungdomar som utsatts för brott och att erbjuda dem stödinsatser i form av stödsamtal, praktisk hjälp, rättegångsstöd, rådgivning, information och anhörigstöd.

Målgruppen är:

- Barn och unga 10 till 21 år som har utsatts för brott, deras anhöriga samt vittnen till brott.

- Barn och unga misstänkta för brott 12 till 21 år som erkänt delaktighet i brott, inom ramen för medlingsverksamheten.
- Barn och unga under 18 år som är misstänkta för brott samt frihetsberövade barn i arrester och häkten genom medverkan vid misstankeförhör.

Under årets fem första månader har Stödcentrum haft 813 inkomna ärenden, varav 389 flickor och 413 pojkar. Medelålder för flickor är knappt 16 år, och för pojkar drygt 15 år. Tio personer (varav två pojkar) har varit utsatta för våld i nära relation, den yngsta bara 13 år gammal. Sannolikt kommer verksamheten i kontakt med fler personer inom partnerskapets målgrupp än vad som visar sig i statistiken, både våldsutsatta och våldsutövare. Partnervåld kan dölja sig bakom andra brottstyper och vara en del av den unges erfarenhet även om det inte tas upp i samtalet. Samverkan inom IOP innebär en större medvetenhet hos medarbetarna, vilket sannolikt kan leda till att fler unga som både utsätter och utsatts för våld i nära relation identifieras.

Ett av partnerskapets syften är att fler unga som utövar våld identifieras och motiveras till att ta emot stöd för att kunna upphöra med våldsutövandet. Fokus i samverkan kring denna målgrupp är att hitta kontaktytor och urskilja möjliga motiveringsfönster då den våldsutövande är mottaglig för att prata om konsekvenser av sitt agerande och möjligheter att förändra sitt beteende. Ett exempel är Stockholms ungdomstjänst. De som utövat våld i nära relation kan dömas till ungdomstjänst, förutsatt att lokal socialtjänst gjort bedömningen att det inte föreligger ett särskilt vårdbehov. Medarbetarna på Stockholms ungdomstjänst har träffat Stiftelsen 1000 möjligheter för att diskutera samverkan kring målgruppen. Inom ramen för partnerskapet kommer Stiftelsen träffa medarbetare vid Stockholms ungdomstjänst regelbundet i ett konsultativt syfte. Stockholms ungdomstjänst kommer genom den kompetenshöjning det konsultativa stödet innebär, kunna erbjuda bättre stöd till de som utövat partnervåld, samt vid behov länka till 1000 möjligheters samtalsmottagning.

Vidare har Stödcentrum infört en fråga om erfarenhet av våld i ungas nära relation i det sociala samtalet efter förhör och ska vidareutveckla rutinfrågorna. Vid tidig upptäckt kan Stödcentrum uppmärksamma målgruppen på att det finns stöd för att upphöra med våldsutövandet.

Partnerskapet har gett förutsättningar för samverkan både på strategisk och operativ nivå. Under den tid som partnerskapet pågått har kontaktytor och beröringspunkter mellan staden och Stiftelsen

identifierats. Socialförvaltningen har sammanfört flera av stadens verksamheter som möter målgruppen med representanter från Stiftelsen, däribland Stödcentrum, ungdomsmottagningarna, RVC, arbetsgruppen för våld i ungas nära relationer och Stockholms ungdomstjänst. Kunskapsutbyte och en utökad kännedom om varandras verksamheter leder till bättre förutsättningar för att gemensamt kunna identifiera och stötta målgruppen.

Jämställdhetsanalys

Partnerskapet riktar sig till barn och unga oavsett kön.

Verksamheterna anpassas utifrån varje ungdoms unika situation och behov så långt det är möjligt. Överenskommelsen lyfter vikten av att ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv då flickor och kvinnor utsätts för våld i nära relation i större utsträckning än pojkar och män. Även pojkar och män kan utsättas för våld inom en relation, men det våld som flickor och kvinnor utsätts för är generellt sett grövre och handlar i högre grad om upprepad utsatthet. Personer som identifierar sig som hbtqi är en särskild riskgrupp för att utsättas för partnervåld, vilket måste uppmärksammas i mötet med unga hbtqi-personer.

Partnerskapets samlade erfarenhet hittills är att det är svårt att nå pojkar och unga män som utsätts för våld, utövar våld eller lider av exempelvis psykisk ohälsa. Exempelvis är knappt 20 procent av de unga som besöker stadens ungdomsmottagningar pojkar. Stiftelsens besöksstatistik visar att det är en stor majoritet flickor som söker för att blivit utsatta för våld, medan majoriteten av de som utsätter någon är pojkar. Det finns en stark norm kring vad som ingår i att växa upp som pojke respektive flicka, vilket visar sig tydligt i den här typen av samhällsutmaningar. Det idéburna partnerskapet i sig bidrar till att synliggöra den normen, vilket är en förutsättning för att kunna bryta den genom nyanserade insatser.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Partnerskapet har pågått i ett halvt år, vilket gör att det är för tidigt att utvärdera vilka effekter partnerskapet hittills haft på det förebyggande arbetet av våld i ungas nära relationer.

Socialförvaltningen anser dock att partnerskapet utvecklas enligt plan, utan avvikelser. De första sex månaderna har inneburit ett ökat kunskapsutbyte mellan Stiftelsen 1000 möjligheter, Stödcentrum och flera andra verksamheter inom socialtjänsten. Flera gemensamma kontaktytor har skapats, vilket leder till att fler unga våldsutövare i förlängningen kan identifieras och motiveras till förändring. Vid årets slut ämnar partnerskapet jämföra antal personer som sökt stöd för våldsutövande med året innan, samt bedöma hur många personer som aktuella verksamheter inom

socialtjänsten fångat upp och hänvisat till adekvat stöd, exempelvis Stiftelsens samtalsmottagning och RVC.

Unga saknar generellt kunskap om hur våld inom en relation kan ta sig uttryck, och vilka konsekvenser det kan få. Stiftelsen ska i höst, inom ramen för partnerskapet, genomföra en informationskampanj i syfte att upplysa unga om våld samt informera om att det finns stöd att få, både som våldsutövare och våldsutsatt. Kampanjen ska sedan utvärderas för att se hur brett den når ut till målgruppen.

Det samarbete som nämnts mellan Stiftelsen och Stockholms ungdomstjänst är ett exempel på hur partnerskapet kan upptäcka betydelsefulla gemensamma kontaktytor, där parterna kan berika varandra och skapa synergieffekter. Parterna ska framöver identifiera ytterligare nyckelpersoner för att fånga upp fler unga våldsutövare, exempelvis de socialsekreterare som ska samlokaliseras med polisen i alla stadens lokalpolisområden, i enlighet med budgetuppdrag 2022.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som en delrapportering av det arbete som hittills genomförts inom ramen för det IOP som ingåtts mellan socialförvaltningen och Stiftelsen 1000 möjligheter.